

הַלְבוֹת סֵפֶר תוֹרָה פָּרָק ח

א. פִּרְשָׁה פְּתוּחָה, יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי צוּרוֹת: אִם גָּמַר בְּאַמְצַע הַשָּׁטָה, מֵנִיחַ שָׁאֵר הַשָּׁטָה פְּנוּי, וּמִתְחִיל הַפִּרְשָׁה שֶׁהִיא פְּתוּחָה מִתְחִלַת הַשָּׁטָה הַשְּׁנִיָּה, כְּגוֹן זֶה [איור הוֹשֵׁמֶט כֹּאן]. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַשָּׁטָה רוּחַ כְּשַׁעוֹר תִּשַׁע אוֹתִיּוֹת; אֲבָל אִם לֹא נִשְׁאָר אֵלָא מַעֲט, אוֹ אִם גָּמַר בְּסוֹף הַשָּׁטָה, מֵנִיחַ שָׁטָה שְׁנִיָּה כְּלָהּ פְּנוּיָה בְּלֹא כֶּתֶב, וּמִתְחִיל הַפִּרְשָׁה הַפְּתוּחָה מִתְחִלַת שָׁטָה שְׁלִישִׁית, כְּגוֹן זֶה [איור הוֹשֵׁמֶט כֹּאן].

ב. וּפִרְשָׁה סְתוּמָה, יֵשׁ לָהּ שְׁלוֹשׁ צוּרוֹת: אִם גָּמַר בְּאַמְצַע הַשָּׁטָה, מֵנִיחַ רוּחַ כְּשַׁעוֹר, וּמִתְחִיל לְכַתֵּב בְּסוֹף הַשָּׁטָה מִתְחִלַת הַפִּרְשָׁה שֶׁהִיא סְתוּמָה, עַד שִׁימְצֵא הָרוּחַ בְּאַמְצַע, כְּגוֹן זֶה [איור הוֹשֵׁמֶט כֹּאן]. וְאִם לֹא נִשְׁאָר מִן הַשָּׁטָה כְּדִי לְהֵנִיחַ הָרוּחַ כְּשַׁעוֹר, וְלִכְתֹּב בְּסוֹף הַשָּׁטָה תְּבֵה אַחַת, יֵנִיחַ הַכֹּל פְּנוּי וְיֵנִיחַ מַעֲט רוּחַ מֵרֹאשׁ שָׁטָה שְׁנִיָּה, וְיִתְחִיל לְכַתֵּב הַפִּרְשָׁה הַסְתוּמָה מֵאַמְצַע שָׁטָה, כְּגוֹן זֶה [איור הוֹשֵׁמֶט כֹּאן]. וְאִם גָּמַר בְּסוֹף הַשָּׁטָה, מֵנִיחַ מִתְחִלַת שָׁטָה שְׁנִיָּה כְּשַׁעוֹר הָרוּחַ, וּמִתְחִיל לְכַתֵּב הַפִּרְשָׁה הַסְתוּמָה מֵאַמְצַע הַשָּׁטָה, כְּגוֹן זֶה [איור הוֹשֵׁמֶט כֹּאן]. נִמְצְאָתָּ אוֹמֵר שֶׁפִּרְשָׁה פְּתוּחָה, תִּחְלָתָהּ בְּתִחְלַת הַשָּׁטָה לְעוֹלָם; וּפִרְשָׁה סְתוּמָה, תִּחְלָתָהּ מֵאַמְצַע הַשָּׁטָה לְעוֹלָם.

ג. סֵפֶר תוֹרָה שְׁאִינוּ מְגַה בְּמֵלָא וְחִסֵּר, אִפְשָׁר לְתַקְּנוֹ וּלְהַגִּיחוֹ כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ; אֲבָל אִם טָעָה בְּרוּחַ הַפִּרְשִׁיּוֹת וְכָתֵב סְתוּמָה פְּתוּחָה, אוֹ פְּתוּחָה סְתוּמָה, אוֹ שֶׁהִפְסִיק בְּרוּחַ וְהֵנִיחַ פְּנוּי בְּמָקוֹם שְׁאִין בּוֹ פִּרְשָׁה, אוֹ שֶׁכָּתֵב כְּדִרְכוֹ וְלֹא הִפְסִיק בְּרוּחַ בְּמָקוֹם הַפִּרְשָׁה, אוֹ שֶׁשָּׁנָה צוּרוֹת הַשִּׁירוֹת הָרִי זֶה פֶּסֶל, וְאִין לוֹ תִקְנָה, אֵלָא לְסַלֵּק אֶת כָּל הַדָּף שֶׁטָעָה בּוֹ.

ד. וּלְפִי שְׁרָאִיתִי שְׁבוּשׁ גָּדוֹל בְּכָל הַסְּפָרִים שְׁרָאִיתִי בְּדְבָרִים אֵלּוּ, וְכֵן בְּעֲלֵי הַמְּסֵרֶת שְׁכוּתֵבִין וּמַחֲבֵרִין לְהוֹדִיעַ הַסְתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת, נִחְלָקִין בְּדְבָרִים אֵלּוּ, כְּמַחְלֶקֶת הַסְּפָרִים שְׁסוּמְכִין עֲלֵיהֶן רָאִיתִי לְכַתֵּב הֵנָּה כָּל פִּרְשִׁיּוֹת הַתוֹרָה, הַסְתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת, וְצוּרוֹת הַשִּׁירוֹת, כְּדִי לְתַקֵּן עֲלֵיהֶם כָּל הַסְּפָרִים וּלְהַגִּיחַ מֵהֵן.

ה. וְסֵפֶר שְׁסוּמְכָנוּ עָלָיו בְּדְבָרִים אֵלּוּ, הוּא הַסֵּפֶר הַיְדוּעַ בְּמַצְרִים, שֶׁהוּא כּוֹלֵל אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים, שֶׁהִיָּה בִירוּשָׁלַיִם מִכְּמָה שָׁנִים לְהַגִּיחַ מִמֶּנּוּ הַסְּפָרִים; וְעָלָיו, הָיוּ הַכֹּל סוּמְכִין, לְפִי שֶׁהִגִּיחוֹ בֶּן אֲשֶׁר וְדִקְדַּק בּוֹ שָׁנִים, וְהַגִּיחוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁהִעֲתִיקוּ. וְעָלָיו, סִמְכָתִי בְּסֵפֶר תוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי כְּהִלְכָתוֹ.

ו. סֵפֶר בְּרֵאשִׁית יְהִי רְקִיעַ, יִקְוּ הַמַּיִם, יְהִי מְאֹרֶת, יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם, תּוֹצֵא הָאָרֶץ, וַיִּכְלוּ, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, כָּלן פְּתוּחוֹת, וְהֵן שִׁבְעַ פִּרְשִׁיּוֹת; אֵל הָאֵשָׁה אָמַר, וּלְאָדָם אָמַר, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים, פְּתוּחָה; וְהָאָדָם יָדַע, זֶה סֵפֶר, וַיְחִי שֵׁת, וַיְחִי אֱנוֹשׁ, וַיְחִי קִינָן, וַיְחִי מֶהֱלֵלָאֵל, וַיְחִי יִרְד, וַיְחִי חֲנוּךְ, וַיְחִי מֵתוֹשֶׁלַח, וַיְחִי לֶמֶךְ, וַיְהִי נֹחַ, אַחַת עֶשְׂרֵה פִּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ, כָּלן סְתוּמוֹת; וַיֵּרָא ה', אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נֹחַ, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ, שְׁלֹשֶׁת סְתוּמוֹת; וַיְהִיו בְּנֵי נֹחַ, וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵת בְּנֵי נֹחַ, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וְכִנְעָן יָלַד, וּלְשֵׁם יָלַד, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיְהִי כָל הָאָרֶץ, אֵלֶּה תּוֹלְדֵת שֵׁם, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וְאַרְפַּכְשָׁד חִי, וְשִׁלַח

פְּתוּחָה; וְכִי יִמְכַר, מִכָּה אִישׁ, וְכִי יִזְדּוּ אִישׁ, וּמִכָּה אָבִיו, וְגִנֵּב
 אִישׁ, וּמִקְלָל אָבִיו, וְכִי יִרְיֵבֶן, וְכִי יִכֶּה אִישׁ, וְכִי יִנְצוּ, וְכִי יִכֶּה
 אִישׁ, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן עֶשֶׂר; וְכִי יִגַּח שׁוֹר, פְּתוּחָה; וְכִי יִפְתַּח,
 וְכִי יִגַּף שׁוֹר, כִּי יִגְנֹב אִישׁ, כִּי יִבְעֹר אִישׁ, כִּי תִצֵּא אֵשׁ, כִּי יִתֵּן
 אִישׁ, כִּי יִתֵּן אִישׁ, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן שֶׁבַע; וְכִי יִשְׁאֵל, פְּתוּחָה;
 וְכִי יִפְתֹּה, מִכְשָׁפָה, זִבְחַ לְאֱלֹהִים, שְׁלֹשֶׁת סְתוּמוֹת; אִם כֶּסֶף,
 פְּתוּחָה; אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל, לֹא תִשָּׂא, כִּי תִפְגַּע, כִּי תִרְאֶה, לֹא
 תִשָּׂא, חֲמִשָּׁתָן סְתוּמוֹת; הֵנָּה אֲנֹכִי, פְּתוּחָה; לֹא תִהְיֶה מִשְׁכָּלָה,
 סְתוּמָה; וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר, פְּתוּחָה; וַיֹּאמֶר ה', סְתוּמָה; וַיְדַבֵּר
 ה', פְּתוּחָה; וַעֲשׂוּ אֲרוֹן, סְתוּמָה; וְעֲשִׂיתָ שְׁלֶחַן, וְעֲשִׂיתָ מִנְרַת,
 שְׁתִּייהֶן פְּתוּחוֹת; וְאֵת הַמִּשְׁכָּן, סְתוּמָה; וְעֲשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים,
 פְּתוּחָה; וְעֲשִׂיתָ פָרְכָתָהּ, וְעֲשִׂיתָ אֶת הַמִּזְבֵּחַ, וְעֲשִׂיתָ אֶת חֲצֹר
 הַמִּשְׁכָּן, וְאֵת תְּצֻנָּהּ, וְאֵת הַקָּרֶב, חֲמִשָּׁתָן סְתוּמוֹת; וַעֲשׂוּ
 אֶת הָאֹפֶד, פְּתוּחָה; וְעֲשִׂיתָ מִשְׁבָּצָתָהּ, וְעֲשִׂיתָ חֹשֶׁן, וְעֲשִׂיתָ אֶת
 מַעֲיֵל, וְעֲשִׂיתָ צִיץ, וְזֶה הַדָּבָר, וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה, כָּלֶן סְתוּמוֹת,
 וְהֵן שֵׁשׁ; וְעֲשִׂיתָ מִזְבֵּחַ, וַיְדַבֵּר דְּכִי תִשָּׂא, וַיְדַבֵּר דּוֹעֲשִׂיתָ כִּיֹּר,
 וַיְדַבֵּר דְּבִשְׁמִים, אַרְבַּעַתָּן פְּתוּחוֹת; וַיֹּאמֶר דְּקַח לָךְ סָמִים,
 וַיְדַבֵּר דְּרֹאֶה קְרָאתִי, שְׁתִּייהֶן סְתוּמוֹת; וַיֹּאמֶר ה', פְּתוּחָה; וַיִּתֵּן
 אֶל מֹשֶׁה, סְתוּמָה; וַיְדַבֵּר דְּלָךְ רֹד, וַיִּפֶּן וַיֵּרֶד, שְׁתִּייהֶן פְּתוּחוֹת;
 וַיְדַבֵּר דְּלָךְ עֲלֵה מִזֶּה, סְתוּמָה; וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה
 גַּם, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פֶּסֶל, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב, אַרְבַּעַתָּן
 פְּתוּחוֹת; וַיִּקְהַל מֹשֶׁה, סְתוּמָה; וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁתִּייהֶן פְּתוּחוֹת; וַיַּעֲשׂוּ כָל חֻכָּם לָב, סְתוּמָה; וַיַּעֲשׂ
 יִרְיעַת, פְּתוּחָה; וַיַּעֲשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים, סְתוּמָה; וַיַּעֲשׂ בְּצִלְאֵל,
 וַיַּעֲשׂ אֶת הַשְּׁלֶחַן, וַיַּעֲשׂ אֶת הַמִּנְרָה, וַיַּעֲשׂ אֶת מִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת,
 אַרְבַּעַתָּן פְּתוּחוֹת; וַיַּעֲשׂ אֶת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה, וַיַּעֲשׂ אֶת הַכִּיֹּר,
 וַיַּעֲשׂ אֶת הַחֲצֹר, אֵלֶּה פְּקוּדֵי, כָּל הַזֶּהָב, חֲמִשָּׁתָן סְתוּמוֹת; וַיַּעֲשׂ
 אֶת הָאֹפֶד, פְּתוּחָה; וַיַּעֲשׂוּ אֶת אֲבִינֵי, סְתוּמָה; וַיַּעֲשׂ אֶת הַחֹשֶׁן,
 וַיַּעֲשׂ אֶת מַעֲיֵל, שְׁתִּייהֶן פְּתוּחוֹת; וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַכְּתָנֹת, וַיַּעֲשׂוּ אֶת
 צִיץ, וְתַכְלֵל, שְׁלֹשֶׁת סְתוּמוֹת; וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, וַיְדַבֵּר דְּבִיּוֹם
 הַחֹדֶשׁ, שְׁתִּייהֶן פְּתוּחוֹת; וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, וַיִּקַּח וַיִּתֵּן, וַיִּתֵּן
 אֶת הַשְּׁלֶחַן, וַיִּשֶּׂם אֶת הַמִּנְרָה, וַיִּשֶּׂם אֶת מִזְבֵּחַ, וַיִּשֶּׂם אֶת מִסְךְ,
 וַיִּשֶּׂם אֶת הַכִּיֹּר, וַיִּקֶּם אֶת הַחֲצֹר, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן שְׁמוֹנֶה;
 וַיִּכֶּסּוּ הָעֵנָן, פְּתוּחָה. מִנִּין הַפְּתוּחוֹת, תִּשְׁעַ וְשִׁשִּׁים; וּמִנִּין
 הַסְּתוּמוֹת, חֲמֵשׁ וְתִשְׁעִים: הַכֹּל, מֵאָה וְאַרְבַּע וְשִׁשִּׁים פָּרָשִׁיּוֹת.

ח. סֹפֶר וַיִּקְרָא וְאִם מִן הַצֹּאן, סְתוּמָה; וְאִם מִן הָעוֹף, פְּתוּחָה;
 וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב, וְכִי תִקְרֶב, וְאִם מִנְחָה, וְאִם מִנְחָתָה, וְאִם
 תִּקְרִיב, חֲמִשָּׁתָן סְתוּמוֹת; וְאִם זִבְחָה, וְאִם מִן הַצֹּאן, וְאִם עֹז,
 וַיְדַבֵּר, וְאִם כָּל עֲדַת, אֲשֶׁר נָשִׂיא, וְאִם נֶפֶשׁ, וְאִם כֶּבֶשׂ, וְנִפְשׁ
 כִּי תִחַטָּא, כָּלֶן פְּתוּחוֹת, וְהֵן תִּשְׁעַ; וְאִם לֹא תִשָּׁיג, וַיְדַבֵּר ה',
 שְׁתִּייהֶן סְתוּמוֹת; וְאִם נֶפֶשׁ, וַיְדַבֵּר דְּנִפְשׁ, וַיְדַבֵּר דְּצוֹ, שְׁלֹשֶׁתָּן
 פְּתוּחוֹת; וְזֹאת תּוֹרַת, סְתוּמָה; וַיְדַבֵּר דְּזֶה קָרְבֵּן, וַיְדַבֵּר דְּדָבָר
 אֶל אֶהְרֹן, וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם, וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחָה, וַיְדַבֵּר דְּדָבָר
 אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיְדַבֵּר דְּקַח אֶת אֶהְרֹן, כָּלֶן פְּתוּחוֹת, וְהֵן שֵׁשׁ;
 וַיְהִי בִיּוֹם הַשְּׁמִינִי, סְתוּמָה; וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהְרֹן, וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה,
 וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה, שְׁלֹשֶׁתָּן פְּתוּחוֹת; וְזֶה לָכֶם, וְכִי יָמוּת,
 שְׁתִּייהֶן סְתוּמוֹת; וַיְדַבֵּר דְּאִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ, וַיְדַבֵּר דְּאָדָם כִּי
 יִהְיֶה, נִגַע צָרַעַת, וּבִשָּׂר, אַרְבַּעַתָּן פְּתוּחוֹת; אוֹ בִשָּׂר, סְתוּמָה;
 וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה, פְּתוּחָה; וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בִּשְׂרָם,

וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט, וְהִבְגֵּד, שְׁלֹשְׁתָּן סְתוּמוֹת; וַיְדַבֵּר דְּזֹאת תְּהִיָּה, פְּתוּחָה; וְאִם דָּל, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּכִי תִבָּאוּ, וַיְדַבֵּר דְּדִבְרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וְאִישׁ כִּי תֵצֵא, סְתוּמָּה; וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה, פְּתוּחָה; וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּאַחֲרֵי מוֹת, וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אֶהֱרֹן, וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹשְׁתָּן פְּתוּחוֹת; אִישׁ אִישׁ, עֲרוֹת אָבִיךָ, עֲרוֹת אִשְׁתְּ אָבִיךָ, עֲרוֹת אָחוֹתְךָ, עֲרוֹת בֵּת בְּנֶךָ, עֲרוֹת בֵּת אִשְׁתְּ, עֲרוֹת אָחוֹת אָבִיךָ, עֲרוֹת אָחוֹת אִמְךָ, עֲרוֹת אָחִי אָבִיךָ, עֲרוֹת כָּלְתֶךָ, עֲרוֹת אִשְׁתְּ אָחִיךָ, עֲרוֹת אִשָּׁה, כָּלָן סְתוּמוֹת, וְהֵן שְׁתִּים עֶשְׂרֵה; וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל כָּל עַדָּת, וְכִי תִבָּאוּ אֶל הָאָרֶץ, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וְכִי יִגֹּר, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּאֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרְעוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וְהִכְהֵן הַגָּדוֹל, וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אֶהֱרֹן, שְׁתִּיחֶן סְתוּמוֹת; וַיְדַבֵּר דְּוִינְזְרוּ, וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וַיְדַבֵּר דְּשׁוּר אוֹ כֶּשֶׁב, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה', וַיְדַבֵּר דְּכִי תִבָּאוּ אֶל הָאָרֶץ, שְׁלֹשְׁתָּן פְּתוּחוֹת; וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, פְּתוּחָה; וַיְדַבֵּר דְּאֵךְ בְּעֶשְׂרֵה, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּבַחֲמֹשֶׁה עָשׂוֹר יוֹם, וַיְדַבֵּר דְּצוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּלְקַחְתָּ סֵלֶת, שְׁלֹשְׁתָּן פְּתוּחוֹת; וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּהוֹצֵא אֶת הַמֶּקְלָל, וַיְדַבֵּר דְּבַהֵר סִינִי, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וּסְפַרְתָּ לָּךְ, כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ, וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר, וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה, וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ עִמָּךְ, וְכִי תִשָּׁג יָד גֵּר, כָּלָן סְתוּמוֹת, וְהֵן שֵׁשׁ; אִם בַּחֲקָתִי, וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי, שְׁתִּיחֶן פְּתוּחוֹת; וְאִם בְּזֹאת, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּאִישׁ כִּי יִפְּלֹא, פְּתוּחָה; וְאִם בְּהִמָּה, סְתוּמָּה. מִגִּין הַפְּתוּחוֹת, שְׁתִּים וְחֲמִשִּׁים; וְהַסְתוּמוֹת, שֵׁשׁ וְאַרְבָּעִים: הַכֹּל, שְׁמוֹנֶה וּתְשַׁעִּים.

דוֹאבִיָּה, וַיְדַבֵּר דְּשַׁלַּח לָהּ, וַיֹּאמֶר דָּעַד אָנָּה יִנְאַצְנִי, וַיְדַבֵּר דָּעַד
מְתִי, וַיְדַבֵּר דְּכִי תִבְאוּ, וַיְדַבֵּר דְּבִבְאָכֶם, כָּלֶן פְּתוּחוֹת, וְהֵן שֵׁשׁ;
וְכִי תִשְׁגּוּ, וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיְהִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל,
פְּתוּחָה; וַיֹּאמֶר דְּמוֹת יוֹמֶת, סְתוּמָּה; וַיֹּאמֶר דְּוַעֲשׂוּ לָהֶם, וַיִּקַּח
קֶרֶחַ, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וַיְדַבֵּר דְּהִבְדְּלוּ, וַיְדַבֵּר דְּהַעֲלוּ, וַיְדַבֵּר
דְּאִמְרוּ אֶל אֱלֻעֶזֶר, שְׁלִשְׁתֵּן סְתוּמוֹת; וַיִּלְנוּ, פְּתוּחָה; וַיְדַבֵּר
דְּהִרְמוּ, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּוִקַּח מֵאֲתָם, וַיֹּאמֶר דְּהִשָּׁב, וַיֹּאמְרוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁלִשְׁתֵּן פְּתוּחוֹת; וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֶהְרֵן, סְתוּמָּה;
וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהְרֵן, פְּתוּחָה; וְלִבְנֵי לוֹי, סְתוּמָּה; וַיְדַבֵּר דְּוֹאֵל
הַלּוֹיִם, וַיְדַבֵּר דְּזֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיְדַבֵּר
דְּקַח אֶת הַמָּטָה, אַרְבַּעֶתֶן פְּתוּחוֹת; וַיֹּאמֶר דִּיעֵן לֹא הָאֲמִנְתֶּם,
וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיִּסְעוּ מִקֵּדֶשׁ, פְּתוּחָה; וַיִּשְׁמַע
הַכְּנַעֲנִי, סְתוּמָּה; וַיִּסְעוּ מֵהָר הָהָר, פְּתוּחָה; אֲזִי יִשִּׁיר, סְתוּמָּה;
וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל, פְּתוּחָה; וַיֵּרָא בָּלֶק, סְתוּמָּה; וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל,
וַיְדַבֵּר דְּפִינְחָס, וַיְדַבֵּר דְּצִרּוֹר, וַיֹּאמֶר ה', אַרְבַּעֶתֶן פְּתוּחוֹת; בְּנֵי
שְׁמַעוֹן, בְּנֵי גַד, בְּנֵי יְהוּדָה, בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר, בְּנֵי זְבוּלֹן, בְּנֵי יוֹסֵף,
אֵלֶּה בְנֵי אֶפְרַיִם, בְּנֵי בְנִימֵן, אֵלֶּה בְנֵי דָן, בְּנֵי אֲשֵׁר, בְּנֵי נַפְתָּלִי,
כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן אַחַת עֶשְׂרֵה; וַיְדַבֵּר ה', פְּתוּחָה; וְאֵלֶּה פְּקוּדֵי
הַלּוֹי, וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צִלְפָּחַד, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיֹּאמֶר דְּכֵן בְּנוֹת
צִלְפָּחַד, וַיֹּאמֶר דְּעֵלָה, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה, סְתוּמָּה;
וַיְדַבֵּר דְּצוּ, וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם, שְׁלִשְׁתֵּן פְּתוּחוֹת;
וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, וּבִיּוֹם הַבְּכוּרִים, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וּבַחֹדֶשׁ
הַשְּׂבִיעִי, פְּתוּחָה; וּבַעֲשׂוֹר, וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר, וּבִיּוֹם הַשְּׁנִי, וּבִיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי, וּבִיּוֹם הָרְבִיעִי, וּבִיּוֹם הַחֲמִישִׁי, וּבִיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וּבִיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי, בִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן תִּשְׁעַ; וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה,
וַיְדַבֵּר ה', שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזֶר, וַיֹּאמֶר אֱלֻעֶזֶר,
וַיֹּאמֶר דְּשֵׂא, שְׁלִשְׁתֵּן סְתוּמוֹת; וּמִקְנֶה רֶב, פְּתוּחָה; וַיֹּאמְרוּ אִם
מִצָּאנוּ, וַיִּגְשׂוּ אֵלָיו, שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה,
אֵלֶּה מִסְעֵי, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי, וַיְדַבֵּר דְּבַעֲרֵבֶת,
שְׁתִּיהֵן סְתוּמוֹת; וַיְדַבֵּר דְּצוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיְדַבֵּר דְּאֵלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים, וַיְדַבֵּר דְּבַעֲרֵבֶת מוֹאָב, וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאֲבוֹת, חֲמִשְׁתֵּן פְּתוּחוֹת. מִנֵּין הַפְּתוּחוֹת,
שְׁתִּים וְתִשְׁעִים; וְהַסְתוּמוֹת, שֵׁשׁ וְשִׁשִּׁים: הַכֹּל, מֵאָה וּשְׁמוֹנֶה
וְחֲמִשִּׁים.

י. סֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי, וַנִּפְּן וַנַּעֲבֹר, וַיְדַבֵּר ה',
וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רְאֵה, וְאַתְחַנֵּן, חֲמִשְׁתֵּן סְתוּמוֹת; וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל,
כִּי תוֹלִיד בָּנִים, אֲזִי יְבַדִּיל, וַיִּקְרָא מֹשֶׁה, אַרְבַּעֶתֶן פְּתוּחוֹת; אֲנֹכִי,
לֹא תִשָּׂא, שְׁמוֹר, כִּפֹּד, לֹא תִרְצַח, וְלֹא תִנְאַף, וְלֹא תִגְנוֹב, וְלֹא
תִעֲנֶה, וְלֹא תַחֲמֹד, וְלֹא תִתְאוּה, אֶת הַדְּבָרִים, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן
אַחַת עֶשְׂרֵה; שָׁמַע יִשְׂרָאֵל, פְּתוּחָה; וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵד, לֹא תִנְסוּ,
כִּי יִשְׁאַלְךָ, כִּי יִבְיֹאֵד, אַרְבַּעֶתֶן סְתוּמוֹת; וְהָיָה עֵקֶב, פְּתוּחָה;
כִּי תֹאמַר, סְתוּמָּה; כָּל הַמִּצְוָה, וְהָיָה אִם שָׁכַח, שָׁמַע יִשְׂרָאֵל,
בָּעֵת הַהוּא, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, חֲמִשְׁתֵּן פְּתוּחוֹת; כִּי הָאָרֶץ, וְהָיָה
אִם שָׁמַע, כִּי אִם שְׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן, רְאֵה אֲנֹכִי, וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵד, כִּי
יִרְחִיב, כִּי יִכְרִית, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן שִׁבְעַ; כִּי יִקּוּם, פְּתוּחָה; כִּי
יִסִּיתְךָ, כִּי תִשְׁמַע, בָּנִים אֲתָם, לֹא תֹאכֹל, אֶת זֶה תֹאכְלוּ, כָּל צִפּוֹר
טְהוֹרָה, כָּלֶן סְתוּמוֹת, וְהֵן שֵׁשׁ; עֲשׂוֹר תַּעֲשֹׂר, פְּתוּחָה; מִקְצֶה
שְׁלֹשׁ, מִקֶּץ שִׁבְעַ, כִּי יְהִיָּה בֶּה אֲבִיוֹן, כִּי יִמְכֹּר לָהּ, אַרְבַּעֶתֶן
סְתוּמוֹת; כָּל הַבְּכוֹר, שְׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ, שְׁתִּיהֵן פְּתוּחוֹת; שִׁבְעָה

שבעת, סתומה; חג הסוכת, פתוחה; שפטים ושטרים, לא תטע לך, לא תזבח, כי ימצא בקרבך, ארבעתן סתומות; כי יפלא, פתוחה; כי תבא, לא יהיה לפהנים, וזה יהיה, וכי יבא הלוי, כי אתה בא, כי יכרית, כלן סתומות, והן שש; וכי יהיה איש, פתוחה; לא תסיג, לא יקום עד, כי תצא למלחמה, כי תקרב אל עיר, כי תצור אל עיר, חמשתן סתומות; כי ימצא חלל, פתוחה; כי תצא למלחמה, כי תהיין לאיש, כי יהיה לאיש, וכי יהיה באיש, לא תראה את שור, לא תראה את חמור, לא יהיה כלי, כלן סתומות, והן שבע; כי יקרא, פתוחה; כי תבנה, לא תחרש, גדלים, כי יקח איש, ואם אמת היה, כי ימצא איש, כי יהיה נער, ואם בשדה, כי ימצא איש נער, לא יקח איש, לא יבא פצוע דכא, לא יבא ממזר, לא יבא עמוני, לא תתעב אדמי, כי תצא מחנה, לא תסגיר, לא תהיה קדשה, לא תשיף, כי תדר, כי תבא בכרם, כי תבא בקמת, כי יקח איש אשה ובעלה, כי יקח איש אשה חדשה, כי ימצא איש, השמר בנגע הצרעת, כי תשה, לא תעשק, לא יומתו, לא תטה, כי תקצר, כי תחבט, כי יהיה ריב, כי ישבו אחים, כי ינצו אנשים, לא יהיה לך בכיסך, כלן סתומות, והן חמש ושלושים; זכור, והיה כי תבוא, שתייהן פתוחות; כי תכלה, היום הזה, שתייהן סתומות; ויצו משה וזקני, פתוחה; וידבר משה, ויצו משה את העם, ארור האיש, ארור מקלה, ארור מסיג, ארור משגה, ארור מטה, ארור שכב עם כל בהמה, ארור שכב עם אחתו, ארור שכב עם חתנתו, ארור מכה, ארור לקח, ארור אשר לא יקים, כלן סתומות, והן שלוש עשרה; והיה אם שמוע, והיה אם לא תשמע, שתייהן פתוחות; אלה דברי הברית, סתומה; ויקרא משה אל כל ישראל, אתם נצבים, שתייהן פתוחות; והיה כי יבאו, כי המצוה, ראה נתתי, שלשתן סתומות; וילך משה, פתוחה; ויקרא משה, סתומה; ויאמר ה' אל משה הן, האזינו השמים, ויבא משה, וידבר ה' אל משה בעצם, וזאת הברכה, חמשתן פתוחות; וזאת ליהודה, סתומה; וללוי, פתוחה; לבנימן, וליוסף, ולזבולן, ולגד, ולדן, ולאשר, ויעל משה, כלן סתומות, והן שבע. מנין הפתוחות שלספר זה, ארבע ושלושים; והסתומות, מאה ארבע ועשרים: הכל, מאה שמונה וחמשים. ומנין הפתוחות שלכל התורה, מאתים ותשעים; ומנין הסתומות, שלוש מאות ותשעה ושבעים: הכל, שש מאות ששים ותשעה.

יא. צורת שירת האזינו (דברים לב, א-מג) כל שטה ושטה, יש באמצעה רוח אחד כצורת הפרשה הסתומה, ונמצאת כל שטה חלוקה לשתיים; וכותבין אותה בשבע וששים שטות. ואלו הן התבות שבראש כל שטה ושטה:

יב. האזינו, יערף, כשעירם, כי, הצור, אל, שחת, ה-לה', הלוא, זכר, בהנחל, יצב, כי, ימצאהו, יסבבנהו, פנשר, ה', ירכבהו, וינקהו, חמאת, בני, ודם, שמנת, וינבל, בתועבת, אלהים, לא, ותשכח, מפעס, אראה, בנים, כעסוני, בגוי, ותיקד, ותלהט, חצי, וקטב, עם, גם, אשביתה, פן, ולא, ואין, יבינו, ושנים, וה', ואיבינו, ומשדמת, אשכלת, וראש, חתום, לעת, וחש, ועל, ואפס, צור, ישתו, יהי, ואין, מחצתי, כי, אם, אשיב, אשפיר, מדם, הרנינו, ונקם. ואלו הן התבות שבראש כל חצי שטה אחרונה, שהן באמצע הדף: ותשמע,

תִּזְלֹ, וְכַרְבִּיבִים, הָבוּ, כִּי, צָדִיק, דֹּר, עִם, הוּא, שָׁאֵל, בְּהַפְרִידוֹ,
לְמִסְפָּר, יַעֲקֹב, וּבִתְהוֹ, יִצְרָנָהּ, יִפְרֹשׁ, וְאִין, וַיֹּאכֹל, וְשָׁמֶן, עִם,
עִם, וַיִּשְׁמֶן, וַיִּטֵּשׁ, יִקְנָאֶהּ, יִזְבְּחוּ, חֲדָשִׁים, צוּר, וַיֵּרָא, וַיֹּאמֶר,
כִּי, הֵם, וְאֲנִי, כִּי, וּתֹאכֹל, אֶסְפָּה, מְזִי, וְשֵׁן, מַחוּץ, אֲמַרְתִּי,
לִוְלִי, פֶּן, כִּי, לוֹ, אֵיכָה, אִם, כִּי, כִּי, עֲנִבְמוּ, חֶמֶת, הֲלֹא, לִי, כִּי,
כִּי, כִּי, וַאֲמַר, אֲשֶׁר, יָקוּמוּ, רְאוּ, אֲנִי, וְאִין, וַאֲמַרְתִּי, וּתֹאחֲזוּ,
וְלִמְשָׁנָי, וְחֲרָבִי, מֵרָאשׁ, כִּי, וְכֹפֶר.

יג. שִׁירַת הַיָּם (שמות טו, א-יט) פּוֹתֵבִין אוֹתָהּ בְּשִׁלּוּשִׁים שְׁטָה:
שְׁטָה רִאשׁוֹנָה, כְּדִרְכָּה; וְשָׁאֵר הַשְּׁטוֹת, אַחַת מִנִּיחִין בְּאַמְצָעָה
רוּחַ אֶחָד, וְאַחַת מִנִּיחִין הָרוּחַ בְּשָׁנֵי מְקוֹמוֹת בְּאַמְצָעָה, עַד
שֶׁתִּמָּצֵא הַשְּׁטָה חֲלוּקָה לְשָׁלוֹשׁ, וְנִמְצָא רוּחַ כֹּנָגֵד הַכֶּתֶב וְכֶתֶב
כֹּנָגֵד הָרוּחַ. וְזוֹ הִיא צוּרְתָהּ:

הַבָּאִים	אַחֲרֵיהֶם	בָּיִם	לֹא	נִשְׁאָר	בָּהֶם	עַד
אֶחָד	וּבְנֵי	יִשְׂרָאֵל	הֵלְכוּ			
בִּיבְשָׁה	בְּתוֹךְ	הַיָּם	וְהַמַּיִם	לָהֶם	חֶמֶה	מִימִינָם
וּמִשְׁמָאלָם			וַיִּוָּשַׁע			
ה'	בַּיּוֹם	הַהוּא	אֶת	יִשְׂרָאֵל	מִיד	מִצָּרִים וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל	אֶת			מִצָּרִים		
מֵת	עַל	שִׁפְת	הַיָּם	וַיֵּרָא	יִשְׂרָאֵל	אֶת הַיָּד
הַגְּדֹלָה	אֲשֶׁר	עָשָׂה	ה'			
בְּמִצָּרִים	וַיֵּרָאוּ	הָעַם	אֶת	ה'	וַיֹּאמִינוּ	בָּה'
וּבְמִשָּׁה			עַבְדּוֹ			

אֲזַ	יִשִּׁיר	מֹשֶׁה	וּבְנֵי	יִשְׂרָאֵל	אֶת	הַשִּׁירָה
הַזֹּאת	לָה'			וַיֹּאמְרוּ		
יֹאמֶר	אֲשִׁירָה	לָה'	כִּי גָאָה	גָּאָה	סוֹס	
וּרְכַבּוּ	רָמָה	בָּיִם	עָזִי	וּזְמַרְתִּי	יְהִי	לִי
לִישׁוּעָה	זֹה	אֵלַי	וְאֲנִי	אֱלֹהִי		
אָבִי	וְאֶרְמָנָהּ		ה'	אִישׁ	מִלְחָמָה	ה'
שְׁמוֹ	מִרְכַּבַּת	פָּרָעָה	וְחִילּוֹ	יָרָה	בָּיִם	וּמִבְחָר
שְׁלֹשִׁיו	טָבְעוּ	בָּיִם	סוּף	תַּהֲמַת	יִכְסִּימוּ	יָרְדוּ בְּמִצּוֹלַת כָּמוֹ
אֲבָן	יְמִינָהּ	ה'	נֶאֱדָרִי	בַּכַּחַ	יְמִינָהּ	
ה'	תִּרְעֹץ	אוֹיֵב	וּכְרַב	גְּאוּנָהּ	תִּהְרֶס	
קָמִיף	תִּשְׁלַח	חֲרָנָהּ	יֹאכְלֶמוּ	כֶּקֶשׁ	וּבְרוּחַ	
אֶפִּיף	נִעְרָמוּ	מַיִם	נִצְבּוּ	כָּמוֹ	נֵד	
נִזְלִים	קָפְאוּ	תַּהֲמַת	בְּלֵב	יָם	אָמַר	
אוֹיֵב	אֶרְדָּף	אֲשִׁיג	אֲחִלֵּק	שָׁלָל	תִּמְלֹאמוּ	
נַפְשִׁי	אֶרִיק	חֲרָבִי	תוֹרִישְׁמוֹ	יָדִי	נִשְׁפָּת	
בְּרוּחָהּ	כֶּסֶם	יָם	צָלְלוּ	כַּעֲוִפֶרֶת	בְּמַיִם	
אֲדִירִים	מִי	כַּמְכָּה	בְּאֵלֶם	ה'	מִי	
כַּמְכָּה	נֶאֱדָר	בְּקֶדֶשׁ	נִזְרָא	תַּהֲלַת	עָשָׂה	

פֶּלֶא נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ נַחִיתָ
בַּחֲסֻדְךָ עִם זֶה גָּאֵלְתָּ נִחַלְתָּ בַּעֲזָךָ אֶל נֹוֹה
קִדְשְׁךָ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל
אָחִז יֹשְׁבֵי פִלְשֵׁת אִז נִבְהָלוּ אֱלֹופֵי
אֲדוּם אֵילֵי מוֹאָב יֶאֱחִזְמוּ רָעַד נִמְגּוּ
כָּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן תִּפְּלֵ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וּפָחַד בְּגֹדֹל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כָּאֶבֶן עֵד
יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עַד יַעֲבֹר עִם זֶה
קָנִיתָ תִּבְאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בָהֶר נִחַלְתָּךְ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' מִקִּדְשׁ אֲדֹנֵי כּוֹנְנוֹ
יִדִּיף ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד כִּי
בָּא סוֹס פֶּרֶעָה בָּרִכְבוֹ וּבִפְרָשָׁיו בָּיִם וַיֵּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם
אֶת מִי הָיִם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיפְשָׁה בְּתוֹךְ הָיִם

וַתִּקַּח מָרִים הַנְּבִיאָה אַחוֹת אֶהֱרָן אֶת הַתָּף
בִּידָהּ וַתַּצֵּאן כָּל הַנָּשִׁים
אַחֲרֶיהָ בַּתִּפִּים וּבִמְחֹלֶת וַתַּעַן לָהֶם מָרִים
שִׁירוֹ לֵה' כִּי גָאָה גָאָה

סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיִם וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיָּם סוּף
וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מִיָּם
וַיָּבֹאוּ מֶרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מִיָּם מִמֶּרְתָּה כִּי
מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מֶרְתָּה

יד. כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, בֵּין בְּשִׁירוֹת בֵּין בְּשֵׁאֵר הַכְּתָב, יִתְכַּוֵּן שֶׁתִּהְיֶה
אוֹת סְמוּכָה לַחֲבֵרְתָּהּ בִּיּוֹתֵר, וְלֹא תִדְבַּק בָּהּ וְלֹא תִתְרַחֵק מִמֶּנָּה
כְּדִי שֶׁלֹּא תִרְאֶה הַתְּכָה כְּשֶׁתִּי תִבּוֹת, אֵלֹא יִהְיֶה בֵּין אוֹת לְאוֹת
כְּחוּט הַשְּׁעָרָה; וְאִם הִרְחִיק אוֹת מֵאוֹת, עַד שֶׁתִּרְאֶה הַתְּכָה
כְּשֶׁתִּי תִבּוֹת לְתִינוּק שְׁאִינוּ רְגִיל, הֲרִי זֶה פָּסוּל, עַד שֶׁיִּתְקַן.

הַלְבוֹת סֵפֶר תּוֹרָה פָּרָק ט

א. אֵין עוֹשִׂין סֵפֶר תּוֹרָה, לֹא אֲרָכוּ יֵתֵר עַל הַקָּפוֹ, וְלֹא הִקְפּוּ
יֵתֵר עַל אֲרָכוֹ. וְכֵמָּה הוּא אֲרָכוֹ: בְּגוּיֹל שֶׁשָּׂה טְפָחִים, שֶׁהֵן
אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים אֶצְבָּע בְּרֹחַב הַגָּדֹל שְׁלִיד; וּבִקְלָף אוֹ פָּחוֹת
אוֹ יֵתֵר, וְהוּא שִׁיָּהּ אֲרָכוֹ כְּהִקְפוֹ. וְכֵן אִם עָשָׂה בְּגוּיֹל פָּחוֹת
מִשֶּׁשָּׂה וּמַעַט אֶת הַכְּתָב, אוֹ יֵתֵר עַל הַשֶּׁשָּׂה וְהִרְחִיב בַּכְּתָב, עַד
שִׁיָּהּ אֲרָכוֹ כְּהִקְפוֹ הֲרִי זֶה כְּמַצּוּה.

ב. שְׁעוֹר הַגְּלִיוֹן מְלֻמָּטָה, אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת; וּמְלֻמָּעָה, שְׁלוֹשׁ
אֶצְבָּעוֹת; וּבֵין דָּף לְדָף, שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. לְפִיכָךְ צָרִיךְ שִׁיָּנִיחַ
בַּתְּחִלָּתָ כָּל יְרִיעָה וּבִסּוּפָהּ, רֹחַב אֶצְבָּע אַחַת וּכְדִי תִפְיֶרָה
שְׁנִמְצָא כְּשֶׁתִּתְּפֹר הִירִיעוֹת, יִהְיֶה בֵּין כָּל דָּף וְדָף בְּכָל הַסֵּפֶר

כלו, שתי אצבעות. ויניח מן העור בתחלת הספר ובסופו, כדי לגל עמוד. וכל השעורין האלו, למצוה; ואם חסר או הותיר, לא פסל.

ג. כיצד יתפון אדם, עד שיעשה הספר ארכו כהקפו: מתחיל ומרבע העורות בשווה, ועושה רחב כל עור מהם ששה טפחים, קצב אחד לכל. ואחר כך גולל העורות, ועושה מהן כרך אחד, מהדק יפה יפה; ומוסיף בעורות ומהדק, עד שיעשה הקף הכרך ששה טפחים, שהוא רחב העור. ומודד בחוט שלשני, שיקיפו על הכרך.

ד. ואחר כך עושה כנה שווה, יהיה ארבה ארבעים או חמשים אצבעות; ויחלק אצבע אחת מהן בכנה לשנים ולשלושה ולארבעה חלקים, כדי שידע בו שעור חצי אצבע, ורביע אצבע, וכיוצא בזה החלק. וימדד כל עור ועור בכנה זו, עד שידע כמה אצבע יש בכל עור ועור, כדי שידע כמה אצבע, באורך כל הכרך.

ה. ואחר כך לוקח עורות אחרים, שנים או שלושה, לבדק בהן שעור הכתב, וכותב בהן דף אחד. ודבר ידוע, שאורך הדף שבע עשרה אצבעות, לפי שהוא מניח גליון למעלה שלוש, ולמטה ארבע; אבל רחב הדף, הוא לפי הכתב אם דק אם עבה. וכן מנין השטות שבדף, יבואו לפי הכתב, לפי שבין שטה לשטה, כמלוא שטה.

ו. ואחר שכותב הדף שבדק בו לפי מה שירצה, ימד רחב הדף באצבעות הכנה; ויוסיף על רחב הדף שתי אצבעות שבין דף לדף, ויחשב כמה דפין יבואו בכרך שגלל מאותו הכתב שבדק בו, וידע חשבון הדפין. ויראה כמה נכתב בדף זה שבדק בו מן התורה כלה, ומשער לפי הספר שהוא כותב ממנו. ומחשב אם עלתה כל התורה לפי מנין הדפין, זה הוא הכתב שכותב בו בכרך; ואם הוציא החשבון שהדפין יתר מן התורה, ירחיב בכתב עד שיתמעט מנין הדפין, ויבדק בדף אחר; ואם הוציא החשבון שהתורה יתר מן הדפין, ימעט בכתב עד שירבה במנין הדפין, ויבדק בדף אחר. וכן בדף אחר דף, עד שיבוא החשבון אחד.

ז. מאחר שידע רחב הדף ושעור הכתב, מתחיל באותו הכרך. ומחלק כל עור ועור, דפין דפין בשרטוט, כפי רחב הדף שבדק בו, ועלה בחשבון. וכשישאר לו מן העור שלוש אצבעות או ארבע, יתר על הדף האחרונה שביריעה, יניח ממנו רחב אצבע וכדי תפירה, ויקץ השאר ואל יחוש שבאחרונה יתוסף לו עורות אחרות על הכרך שגלל, כנגד כל התוספות שקוצץ מכל עור ועור, ואינו צריך לחשב דבר זה, שהכתב מושכו לפי מנין הדפין.

ח. וכן הרוצה לעשות רחב הספר יתר על ששה או פחות מששה, על הדרך הזאת הוא מחשב, ויצא ארכו כהקפו, בלא פחות ולא יתר והוא, שלא יטעה בחשבון.

ט. רחב הגדל האמור בכל השעורין האלו ובשאר שעורי תורה כלה, והוא הפינוי כבר דקדקנו בשעורו, ומצאנוהו רחב שבע שעורות בינוניות זו בצד זו, בדחק; והן באורך שתי שעורות,

בְּרוּחַ. וְכָל טַפַּח הָאָמֹר בְּכָל מָקוֹם, הוּא אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת מִזֹּו;
וְכָל אִמָּה, שֹׁשֶׁה טַפָּחִים.

י. סֵפֶר תוֹרָה שֶׁפִּתְּבִיתִי אֲנִי רַחֵב כָּל דָּף וְדָף מִדְּפִי, אַרְבַּע
אֶצְבָּעוֹת; וְשִׁירַת הַיָּם וְשִׁירַת הָאֲזִינוֹ, רַחֵב כָּל דָּף מִשְׁתִּיהֶן
שֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת; וּמִנֵּין הַשְּׁטִין שֶׁבְּכָל דָּף וְדָף, אַחַת וַחֲמִשִּׁים;
וּמִנֵּין הַדְּפִין שֶׁלְּכָל הַסֵּפֶר, מֵאֲתִים שֹׁשֶׁה וְעֶשְׂרִים דָּף; וְאֵרֶךְ כָּל
הַסֵּפֶר, אֶלֶף וּשְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת, בְּקֶרֶב.

יא. אֵלֹו הַשֵּׁשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיִּתְרוֹת בַּחֲשֹׁבֹן, לַגְּלִיּוֹן שֶׁבַתְּחִלַּת
הַסֵּפֶר וְשֶׁבִסּוּפוֹ. וְהָעוֹרוֹת שֶׁפִּתְּבִינוּ בָּהֶן, עוֹרוֹת אֵילִים. וּבִזְמַן
שֶׁתִּרְצֶה לִכְתֹּב עַל פִּי הַמִּדּוֹת הָאֵלֹו, אוֹ קֶרֶב לָהֶן מַעַט, הֵן חֹסֵר
דָּף אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה, אוֹ יֵתֵר דָּף אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה לֹא
תִּיגַע וְלֹא תִהְיֶה צָרִיךְ לַחֲשֹׁבֹן, אֲלֹא מִיָּד יָבוֹא לָךְ אֲרֹכּוֹ כַּהֲקֶפוֹ.

יב. אֵין עוֹשִׂין בִּירֵיעָה פָּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה דְּפִין, וְלֹא יֵתֵר עַל
שְׁמוֹנֶה דְּפִין; נִזְדַּמְּנָה לוֹ יֵרֵיעָה בַּת תִּשְׁעֵי דְּפִין, חוֹלֵק אוֹתָהּ
אַרְבַּעַה לְכָאן וַחֲמִשׁ לְכָאן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּתְּחִלַּת
הַסֵּפֶר, אוֹ בְּאַמְצָעוֹ; אֲבָל בְּסוּף הַסֵּפֶר, אֲפֹלוּ פָּסוּק אֶחָד בְּדָף
אֶחָד, עוֹשִׂין אוֹתוֹ דָּף לְבָדוֹ, וְתוֹפְרִין אוֹתוֹ עִם שְׁאָר הַיֵּרֵיעוֹת.

יג. כְּשֶׁתוֹפְרִין הַיֵּרֵיעוֹת, אֵין תוֹפְרִין אוֹתָן אֲלֹא בְּגִידִין שֶׁלְּבַהֲמָה
אוֹ חִיָּה טְהוֹרָה, וְאֲפֹלוּ מִנְּבִלּוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן, כְּדֶרֶךְ שֶׁתוֹפְרִין
הַתְּפִלִּין. וְדָבָר זֶה, הִלָּכָה לַמֶּשֶׁה מִסִּינִי; לְפִיכָךְ אִם תִּפְרֹן שֶׁלֹּא
בְּגִידִין, אוֹ בְּגִידֵי בַּהֲמָה טְמֵאָה פָּסֹל, עַד שִׁיתִּיר וַיַּחֲזֹר וַיִּתְּפֹר
כַּהֲלָכָה.

יד. כְּשֶׁתוֹפְרִין הַיֵּרֵיעוֹת, אֵינוֹ תוֹפֵר כָּל הַיֵּרֵיעָה כְּלָה, מִתְּחִלָּתָהּ
וְעַד סוּפָהּ, אֲלֹא מִנִּיחַ מַעַט מִלְּמַעְלָה וּמַעַט מִלְּמַטָּה, בְּלֹא
תְּפִירָה כְּדִי שֶׁלֹּא תִקְרַע הַיֵּרֵיעָה בְּאַמְצָעָהּ, כְּשִׁיגָלֵל. וְעוֹשֶׂה לוֹ
שְׁנֵי עֲמוּדִין שְׁלֻעִץ, אֶחָד בַּתְּחִלָּתוֹ וְאֶחָד בְּסוּפוֹ. וְתוֹפֵר הָעוֹר
שֶׁשִׁיר בַּתְּחִלָּה וּבְסוּף עַל הָעֲמוּדִים בְּגִידִין, כְּדִי שִׁיְהִי נִגְלָל
עֲלִיהֶן; וַיִּרְחִיק בֵּין הָעֲמוּד וְהַכֶּתֶב שְׁבָדָף.

טו. סֵפֶר תוֹרָה שֶׁנִּקְרָעָה בּוֹ יֵרֵיעָה בַּתוֹךְ שְׁתֵּי שָׁטוֹת, יִתְּפֹר;
בַּתוֹךְ שְׁלוֹשׁ, לֹא יִתְּפֹר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּישָׁן שְׁאֵין עֲפָצוֹ
נֶכֶר; אֲבָל אִם נֶכֶר הַגּוֹיִל שֶׁהוּא עָפוּץ תוֹפֵר, וְאֲפֹלוּ קָרַע הַבֶּא
בַּתוֹךְ שְׁלוֹשׁ. וְכֵן בֵּין דָּף לְדָף, וּבֵין תְּבָה לְתְּבָה יִתְּפֹר. וְכָל
הַקְּרָעִים אֵין תוֹפְרִין אוֹתָן, אֲלֹא בְּגִידִין שֶׁתוֹפְרִין בָּהֶן הַיֵּרֵיעוֹת
זֹו לְזֹו; וּבְכָל הַקְּרָעִים יִזְהַר שֶׁלֹּא תַּחֲסֹר אוֹת אַחַת, אוֹ תִשְׁתַּנֶּה
צוּרְתָהּ.

הַלְבוֹת סֵפֶר תוֹרָה פֶּרֶק י

א. נִמְצְאָתָ לָמַד שֶׁעֲשָׂרִים דְּבָרִים הֵן, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן פּוֹסֵל
אֶת סֵפֶר תוֹרָה. וְאִם נַעֲשֶׂה בּוֹ אֶחָד מֵהֶן הֲרִי הוּא כַּחֲמִשׁ מִן
הַחֲמִשִּׁין שֶׁמִּלְּמִדִּין בָּהֶן הַתִּינוּקוֹת, וְאֵין בּוֹ קִדְשַׁת סֵפֶר תוֹרָה,
וְאֵין קוֹרִין בּוֹ בְּרַבִּים; וְאֵלֹו הֵן: (א) אִם נִכְתַּב עַל עוֹר בַּהֲמָה
טְמֵאָה; (ב) שֶׁנִּכְתַּב עַל עוֹר בַּהֲמָה טְהוֹרָה שְׁאֵינוֹ מַעֲבָד; (ג)
שֶׁהִיָּה מַעֲבָד שֶׁלֹּא לְשֵׁם סֵפֶר תוֹרָה; (ד) שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם
כְּתִיבָה, עַל הַגּוֹיִל בְּמָקוֹם בָּשָׂר וְעַל הַקֶּלֶף בְּמָקוֹם שְׁעָר; (ה)
שֶׁנִּכְתַּב מִקְצָתוֹ עַל הַגּוֹיִל, וּמִקְצָתוֹ עַל הַקֶּלֶף; (ו) שֶׁנִּכְתַּב עַל

דּוֹכְסוֹסְטוֹס ; (ז) שְׁנִכְתַּב בְּלֹא שְׂרֻטוֹט ; (ח) שְׁנִכְתַּב שְׁלֹא בְּשָׁחֹר
הָעוֹמֵד ; (ט) שְׁנִכְתַּב בְּשָׂאָר לְשׁוֹנוֹת ; (י) שְׁכַתְּבוּ גּוֹי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ
מִשָּׂאָר פְּסוּלִים ; (יא) שְׁכַתְּבַּהּ הָאֲזְכָּרוֹת בְּלֹא כּוֹנֵה ; (יב) שְׁחַסֵּר
אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת ; (יג) שֶׁהוֹסִיף אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת ; (יד) שְׁנַגְעָה אוֹת
בָּאוֹת ; (טו) שְׁנַפְסָדָה צוּרַת אוֹת אַחַת עַד שְׁלֹא תִקְרָא כָּל עֵיקָר,
אוּ תִדְמָה לְאוֹת אַחֶרֶת, בֵּין בְּעֵיקָר הַכְּתִיבָהּ, בֵּין בְּנִקְבָּהּ, בֵּין
בְּקִרְעָהּ, בֵּין בְּטִשְׁטוּשָׁהּ ; (טז) שֶׁהִרְחִיק אוֹ הִקְרִיב בֵּין אוֹת לְאוֹת,
עַד שֶׁתִּרְאֶה הַתִּבְּהָ כְּשֵׁתִי תִבּוֹת, אוּ שֶׁתִּי תִבּוֹת כְּמוֹ תִבָּה אַחַת ;
(יז) שְׁשָׁנָה צוּרַת הַפְּרָשִׁיּוֹת ; (יח) שְׁשָׁנָה צוּרַת הַשִּׁירוֹת ; (יט)
שְׁכַתְּבַּהּ בְּשָׂאָר הַכְּתָב כְּשִׁירָה ; (כ) שֶׁתִּפְּרַח הִירֵיעוֹת שְׁלֹא בְּגִידֵי
טְהוֹרָה. וְשָׂאָר כָּל הַדְּבָרִים לְמַצָּוָה, לֹא לַעֲכָב.

ב. סֵפֶר תוֹרָה הַכָּשֵׁר נוֹהֲגִין בּוֹ קִדְשָׁה יִתְרָה, וְכָבוֹד גָּדוֹל. אֲסוּר
לְאַדָּם לְמַכֵּר סֵפֶר תוֹרָה, אֶפְלוֹ אֵין לוֹ מָה יֹאכֵל, וְאֶפְלוֹ הָיָה לוֹ
סְפָרִים רַבִּים, וְאֶפְלוֹ יִשָּׁן לִקְחָהּ בּוֹ חֲדָשׁ. לְעוֹלָם אֵין מוֹכְרִין
סֵפֶר תוֹרָה, אֲלֹא לְשָׁנֵי דְּבָרִים שֶׁיִּלְמַד תוֹרָה בְּדַמְיוֹ, אוּ שִׁישָׂא
אִשָּׁה בְּדַמְיוֹ : וְהוּא, שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ דְּבַר אַחֵר לְמַכֵּר.

ג. סֵפֶר תוֹרָה שְׁבֻלָּה, אוּ שְׁנַפְסֵל נוֹתֵנִין אוֹתוֹ בְּכָלִי חֶרֶס, וְקוֹבְרִין
אוֹתוֹ אֶצֶל תַּלְמִיד חֲכָמִים ; וְזוֹ הִיא גְּנִיזָתוֹ. מְטַפְּחוֹת סְפָרִים
שְׁבֻלוֹ, עוֹשִׂין אוֹתָן תְּכָרִיכִין לְמַת מַצָּוָה ; וְזוֹ הִיא גְּנִיזָתָן.

ד. תִּיק שֶׁהוֹכֵן לְסֵפֶר תוֹרָה, וְהֵנַח בּוֹ ; וְכֵן הַמְטַפְּחוֹת, וְהָאָרוֹן,
אוּ הַמַּגְדָּל שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ סֵפֶר תוֹרָה, אָף עַל פִּי שֶׁהִסְפִּיר בְּתוֹךְ
הַתִּיק ; וְכֵן הַפֶּסֶא שֶׁהוֹכֵן לְהַנִּיחַ עָלָיו סֵפֶר תוֹרָה, וְהֵנַח עָלָיו
סֵפֶר תוֹרָה : הַכֹּל תְּשִׁמִּישִׁי קִדְשָׁה הֵן, וְאֲסוּר לְזַרְקָן ; אֲלֹא
כְּשִׁיבָלוֹ אוּ כְּשִׁישְׁבָרוֹ, נִגְנָזִין. אֲבָל הַבִּימּוֹת שֶׁעוֹמְדִים עָלֶיהֶן
אוֹחֲזִי הַסֵּפֶר, וְהַלּוּחוֹת שֶׁכּוֹתְבִין בָּהֶן לְתִינוּק לְהַתְּלַמֵּד אֵין בָּהֶן
קִדְשָׁה. וְכֵן רְמוּנֵי פֶסֶף וְזָהָב וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, שֶׁעוֹשִׂין לְסֵפֶר תוֹרָה
לְנוֹאֵי תְּשִׁמִּישִׁי קִדְשָׁה הֵן ; וְאֲסוּר לְהוֹצִיאָן לַחֵל, אֲלֹא אִם מְכַר
אוֹתָם לְקָנוֹת בְּדַמְיָהֶן סֵפֶר תוֹרָה אוּ חֻמֶּשׁ.

ה. מִתֵּר לְהַנִּיחַ סֵפֶר עַל גְּבִי סֵפֶר, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עַל גְּבִי
הַחֲמִשִּׁין ; וּמַנִּיחִין חֲמִשִּׁין, עַל גְּבִי נְבִיאִים וְכַתּוּבִים. אֲבָל אֵין
מַנִּיחִין נְבִיאִים וְכַתּוּבִים עַל גְּבִי הַחֲמִשִּׁין, וְלֹא חֲמִשִּׁין עַל גְּבִי
סֵפֶר תוֹרָה. וְכָל כְּתָבֵי הַקִּדְשׁ, אֶפְלוֹ הִלְכוֹת וְהַגְּדוֹת אֲסוּר לְזַרֵּק
אוֹתָן. הַקְּמִיעִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עֲנִינִים שֶׁלְּכַתְּבֵי הַקִּדְשׁ אֵין נִכְנָסִין
בָּהֶן לְבֵית הַפֶּסֶא, אֲלֹא אִם כֵּן הָיָה מְחַפּוֹת עוֹר.

ו. לֹא יֵאָחֵז אָדָם סֵפֶר תוֹרָה בְּזִרְעוֹ, וְיִכְנַס בּוֹ לְבֵית הַמֶּרְחָץ,
אוּ לְבֵית הַפֶּסֶא, אוּ לְבֵית הַקְּבָרוֹת אָף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּרוּךְ
בְּמְטַפְּחוֹת, וְנִתּוֹן בְּתוֹךְ הַתִּיק שְׁלוֹ. וְלֹא יִקְרָא בּוֹ, עַד שֶׁיִּרְחִיק
אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַקֶּבֶר, אוּ מִן הַמֵּת, אוּ מִבֵּית הַפֶּסֶא. וְלֹא יֵאָחֵז
הַסֵּפֶר, כְּשֶׁהוּא עָרֵם. וְאֲסוּר לִישֵׁב עַל מִטָּה, שֶׁסֵּפֶר תוֹרָה עָלֶיהָ.

ז. בֵּית שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סֵפֶר תוֹרָה אֲסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בּוֹ, עַד שִׁיוֹצִיאָנוּ,
אוּ עַד שֶׁיִּנְיָחוּנוּ בְּכָלִי, וְיִתֵּן הַכָּלִי בְּכָלִי אַחֵר שְׂאִינוּ מְזַמֵּן לוֹ ;
אֲבָל אִם הָיָה מְזַמֵּן לוֹ אֶפְלוֹ עֲשָׂרָה כָּלִים זֶה בְּתוֹךְ זֶה, כְּכָלִי
אַחֵד הֵן. אוּ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ מַחֲצָה גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים, אִם
אֵין לוֹ בֵּית אַחֵר ; אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית אַחֵר אֲסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ,
עַד שִׁיוֹצִיאָנוּ.

ח. כָּל הַטְּמֵאִים, אֶפְלוֹ נְדוּת, וְאֶפְלוֹ גּוֹיִים מִתְּרִין לְאַחֲזֵי סֵפֶר
תוֹרָה, וְלִקְרוֹת בּוֹ : שְׂאִין דְּבָרֵי תוֹרָה מִקְבָּלִין טְמֵאָה. וְהוּא

שלא יהיו ידיהם מטנפות, או מלכלכות בטיט; אלא ירחצו ידיהם, ואחר כך יגעו בו.

ז. כל הרוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ, חַיֵּב לַעֲמֹד מִפְּנֵיו. וְיִהְיוּ הַכָּל עוֹמְדִין, עַד שֶׁיַּעֲמֹד זֶה שֶׁהוּא מְהַלֵּךְ בּוֹ כְּשִׁיגִיעֵנוּ לְמָקוֹמוֹ, אוֹ עַד שֶׁיִּתְכַּסֶּה מַעֲיֵינֵיהֶם; וְאַחֵר כֵּךְ, יִהְיוּ מִתְרִין לִישֵׁב.

י. מִצְוָה לִיַּחַד לְסֵפֶר תּוֹרָה מָקוֹם, וּלְכַבֵּד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וּלְהַדְרֹו יֵתֶר מְדִי: דְּבָרִים שְׂבִלְוִחוֹת הַבְּרִית, הֵן הֵן שְׂבָכָל סֵפֶר וְסֵפֶר. לֹא יִרְק אָדָם כְּנֶגֶד סֵפֶר תּוֹרָה, וְלֹא יִגְלֶה עָרוֹתוֹ כְּנֶגְדּוֹ, וְלֹא יִפְשֹׁט רִגְלָיו, וְלֹא יִנְיַחְנוּ עַל רֹאשׁוֹ כְּמִשְׁאוּי. וְלֹא יַחְזִיר אַחֲרָיו לְסֵפֶר תּוֹרָה, אֲלֵא אִם כֵּן הָיָה גְבוּהָ מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה טַפָּחִים.

יא. הָיָה מְהַלֵּךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְסֵפֶר תּוֹרָה עִמּוֹ לֹא יִנְיַח סֵפֶר תּוֹרָה בְּתוֹךְ הַשָּׁק, וְיִנְיַחְנוּ עַל גְּבִי הַחֲמוֹר וְיִרְכַּב עָלָיו; וְאִם הָיָה מִתְפַּחַד מִן הַגָּנָבִים, מִתֵּר. וְאִם אֵין שָׁם פֶּחַד מִנִּיחוֹ בְּחִיקוֹ כְּנֶגֶד לְבוֹ, וְהוּא רוֹכֵב עַל הַבְּהֵמָה וְהוֹלֵךְ.

יב. כָּל מִי שֶׁיֵּשֵׁב לִפְנֵי סֵפֶר תּוֹרָה, יֵשֵׁב בְּכַבֵּד רֹאשׁ וּבְאִימָה וּפֶחַד, שֶׁהוּא הָעֵד הַנָּאֶמֶן עַל כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה-שֵׁם בְּךָ, לְעֵד" (דברים לא, כו); וְיִכְבְּדֵנוּ כְּפִי כּוֹחוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים, כָּל הַמַּחֲלִיל אֶת הַתּוֹרָה, גּוֹפּוֹ מְחַלֵּל עַל הַבְּרִיּוֹת; וְכָל הַמְּכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה, גּוֹפּוֹ מְכַבֵּד עַל הַבְּרִיּוֹת.